

מוזיאון ישראל, ירושלים

תערוכה מאוסף המוזיאון

הגלריה לאמנות ישראלית מציגה את עבודותיהם של בכירי האמנים שפעלו ואלה שעדיין פועלים בארץ מראשית המאה העשרים ועד ימינו. בני דורות שונים ובעלי סגנונות אמנותיים מגוונים. לאורך השנים נעה האמנות הישראלית כמטוטלת בין העיסוק במציאות לבין עיסוק בסוגיות פנים-אמנותיות של חומרי היצירה וגבולותיה. כך או כך, היא מתקיימת במרחב סבוך ומסוכסך שבו מלחמות ואלומות הן כמעט עניין שבשגרה, והיום-יומי והאישי מתערבבים עם ההיסטוריה והמיתוס.

תגובת האמנות למציאות טעונה זאת מורכבת. בעשורים הראשונים של המאה ה-20 פעלו בארץ אמנים שיצרו תמונה אידאליסטית של המציאות: הסכסוך הערבי-יהודי והמתחיות הבין-עדתית נעלמו מן התמונה שהם ציירו או טושטשו והוצנעו כדי לפנות מקום לביטויים של תקווה, אופטימיות ולעתים אף נאיביות. דוגמה לכך אפשר לראות בגלריה, למשל, בציורו הנודע של ראובן רובין פירות ראשונים, שתיאר את הארץ כגן עדן מזרחי - מרחב של הרמוניה ופריון המשמש תפאורה הולמת להיווצרותו של אדם יהודי מזן חדש. לצד אמנים אלה ואחריהם פעלו אמנים שהתבוננו במציאות בעיניים פקוחות וביקשו לבטא את המצב החברתי, הפוליטי והקיומי בארץ ואף לחולל בו שינוי. דוגמה בולטת לכך אפשר למצוא בציורו של נפתלי בזס, לעזרת הימאים, המתייחס לשביתת ימאי ישראל שפרצה ב־1951, ולוויכוח שהתעורר בקיבוצים בשאלת התמיכה בה. כיוון מרכזי אחר באמנות הישראלית ראה באמנות עולם בפני עצמו

של קומפוזיציה, של קו ושל צבע והתמקד בשאלות אמנותיות הקשורות לגבולות שבין המציאות לאמנות, לחומרי היצירה או להלכי-הנפש העמוקים ביותר של האמן. ציורו של יוסף זריצקי, יחיעם, מדגים זאת היטב: דמויות האדם שתולות בו במערך צבעוני שנראה כחלקות צמחייה, בשילוב המבטא מתח בין הטבעי לאנושי ובין התיאורי למופשט.

קבוצה גדולה נוספת בחרה ב"גם וגם": אמנים אלה שילבו ביצירתם את האישי עם הקולקטיבי ואת הפוליטי והחברתי עם הפנים-אמנותי לכדי אמירה מורכבת ורבת רבדים כזו למשל היא עבודתו של לארי אברמסון, 1967 (גרזולם פוסט), שצייר על גבי עיתונים מתקופת מלחמת ששת הימים צורות מופשטות ומוטיבים שונים כגון גולגולת וקווי-מתאר של צמחים, צורות אלו, שחלקן לקוחות מתולדות האמנות ועוסקות בהקשרים פנים-אמנותיים, נטענות במשמעות העולה מן האירועים המכוננים של המלחמה, שאחריהם השתנתה הארץ לבלי הכר.

התצוגה מבקשת להציג תכנים אלו הרוחשים באמנות הישראלית דרך עבודותיהם של אמנים בני דורות שונים המייצגים מגמות שונות באמנות המקומית. כך היא שואלת שאלות מהותיות הן על מעשה האמנות עצמו והן על יחסה של זו למציאות הסובבת אותו.

אמיתי מנדלסון

Israel Museum, Jerusalem

works from the permanent Collection

The Israeli Art galleries present the works of artists from the beginning of the twentieth century until today. Israeli art has always found itself pulled in two conflicting directions; the need to address what was happening outside, and the desire to focus on the autonomous concerns of art itself, of material, method, and definition. Moreover, it has always developed in a complex context of socio-political tension, war, and bloodshed, a context in which it is impossible to separate everyday individual life from the historical and the mythical.

Art's response to this loaded reality is complex. Initially, in the first decades of the 20th century, many Jewish artists were unable to see or unwilling to portray that complexity; instead, they painted an idealistic, optimistic, and often naïve picture that reflected their hopeful vision of the future. Reuven Rubin's famous painting *First Fruits* is a good example. Rubin drew the land as an Oriental paradise, a place of harmony and fertility - the perfect setting for the birth of a new kind of Jew and the shaping of a native Israeli identity.

Alongside these artists, others expressed social and political engagement through their art, depicting a more sober reality in an attempt to bring about change. Naftali Bezem's *To the Aid of the Seamen* refers to the seamen's strike which broke out in 1951 and triggered heated debates on Israel's kibbutzim over whether or not to support the strike.

The commitment to art for art's sake was a powerful force, with many artists devoting themselves to composition, line, color, and material in an attempt to define the relationship between visible reality and a creative act that articulates the artist's innermost spirit. Yosef Zaritsky's *Yehiam* is a good example. The indistinct human figures he inserted in the composition resemble patches of vegetation, and they communicate a tension between the natural and the human, between figuration and abstraction.

Many artists straddled both camps. Their multilayered work combines personal and collective concerns. Such is Larry Abramson, who drew on newspapers from June 1967, the time of the Six-Day War, a black square, a skull, outlines of plants and planks, cracks and fragments. The motifs have been staple of his work for many years alongside images referencing art history - such as Malevich's avant-garde black square and the skull which symbolizes human mortality, take on new meaning when read against a chronicle of national events that would forever change the face of Israel.

Amitai Mendelsohn

Senior Curator of the David Orgler Department of Israeli Art

